Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 11. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 19, 1955. No. 11. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРЕДЛОЖИВ 62-БІЛЬЙОНОВИЙ БЮДЖЕТ

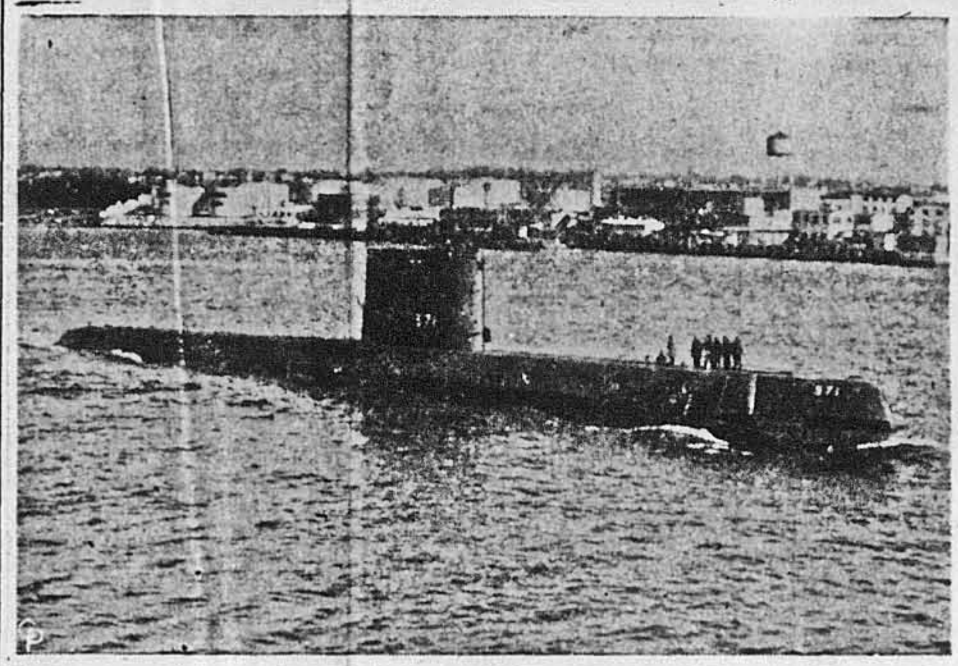
ПЕРЕДБАЧАЄ НЕДОБІР НА ПОЛОВИНУ МЕНШИЙ В ПОРІВНЯННІ З ЦИМ РОКОМ; НА ОБОРОНУ ПРИЗНАЄ 34 БІЛЬЙОНИ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у своєму бюджетовому зверненні до Конгресу запропонував видати в фінансовому році 1955-1956 62,408,000,000 долярів. Із податків має дістати державна скарбниця 60,000,000,000 долярів, і недобір мав би виносити 2,408,000,000 долярів. Якщо вдасться втримати видатки й прибутки в запропонованих межах, то дефіцит був би менший від попередніх років, бо в 1954 році дефіцит виносив 3,177,000,000 а в 1955 — 4,504,000,000 долярів. Президент заявив, що великі видатки на оборону не дозволяють урядові збалансувати бюджет і зменшити видатки в фінансовому році, що починається 1 липня цього року. „Суворі вимоги державної оборони, казав президент, вимагають найбільшої частини з нашого бюджету. На державну оборону й безпеку мусимо видати 34 більйони долярів, це значить більше як половину федерального бюджету". Видатки на оборону і безпеку мають зрости на 2,400,000,000 долярів в порівнянні з біжучим роком. Наслідок цього американські громадяни не можуть надіятися зменшення податків в 1956 році, і тому президент Айзенгавер пропонує продовжити податки від корпорацій і від продажу деяких товарів, які мали бути зредуковані 1 квітня цього року згідно з законом із минулого року. Уряд пропонує розбудувати ще сильнішу оборону цієї країни. Вже тепер звертають увагу на те, що в урядовому проєкті бюджету не вияснені деякі справи, як наприклад висота допомоги далекосхідним країнам, справа федеральної допомоги для будови шкільних будинків та справа розбудови шляхів у цій країні. На саму оборону мають видати 34 більйони долярів. З того аж 15 більйонів мають видати на розбудову летунства, понад 8 більйонів долярів на армію і майже 10 більйонів на фльоту. Президент заявив, що ЗДА мусять розбудувати своє летунство, щоб „несподівана ворожа атака застала нас готовими її відбити та відплатити ворогові з нищівною силою". В летунстві мають бути розбудувати далекопротягні бомбовики та керовані стрільна. В половині 1956 року летунство має мати 36,000 літаків, і це число має дійти до 40,000 машин. З інших позицій в бюджеті знаходимо такі видатки: департамент рільництва — 7,647,000,000 долярів, видатки на ветеранів — 4,684,000,000 долярів, добродійність, здоров'я і освіта — 2,312,000,000 долярів, федеральний уряд — 1,569,000,000, відсотки від заборгування 6,378,000,000 долярів. На прибутки складаються такі головніші пункти: Податки від прибутків окремих осіб — 32,500,000,000, податки від корпорацій — 17,034,000,000, податок від продажу алькоголів — 2,832,000,000 долярів, тютюну — 1,622,000,000, прибутки мануфактурних підприємців — 2,927,000,000 долярів. На допомогу закордонові президент призначив 4,700,000,000 долярів. З цієї суми 3,700,000,000 доляри призначені на військову допомогу, а більйон долярів на господарську допомогу. Президент повторив свою думку про державні видатки, яка звучить так: „Лібералька постава до добробуту народу і консерватизм у видаванні грошей". Демократи прийняли проєкт президентового бюджету із заявою, що Айзенгаверові не вдалося здійснити виборчої обіцянки з 1952 і предложити бюджет без дефіциту. Деякі республіканці, як наприклад сенатори Гомер Кейпгарт і Джан В. Брікер хотіли б, щоб видатки покривалися з прибутками. Але більшість республіканців оправдує президентовий бюджет, бо цього вимагають збільшені видатки на оборону і безпеку країни. Провідник демократичної більшости в Сенаті сен. Линдон Б. Джансон заявив, що Конгрес мусить докладно провірити, чи цей президентів проєкт бюджету передбачає потрібну оборону країни.

Не будуть випробовувати водневу бомбу

Вашингтон. — З урядових кіл повідомляють, що ЗДА цього року не будуть випробовувати атомову бомбу на Тихому океані, як заповідали минулого року президент Айзенгавер і голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луїс Л. Стравс. Натомість цього року відбуватимуться проби атомової зброї в стейті Невада, але вибухи спричинювані ними будуть малими „пігмеями" в порівнянні до експльозій водневої бомби, які відбувались на Тихому океані в березні минулого року. Випробування водневої бомби припинено з таких причин. 1. Минулорічні випробування були такі успішні, що немає потреби цього року їх повторювати, тим більше, що вони дуже коштовні. 2. Політичний клімат в цьому році не сприяє тому, щоб ЗДА демонстрували свою перевагу щодо водневої бомби перед противниками комуністами. Президент Айзенгавер хотів би запрезентувати світові використання атомової енергії для мирних цілей.

ПЕРШИЙ АТОМОВИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН У ПРОБНІЙ ПОДОРОЖІ

Минулого понеділка виплив у пробну подорож перший в історії атомовий підводний човен, „Навтілюс". Він виплив з Гротон, Конн., по американській тамізі, маючи на чердаку, крім залоги, кількадесят цивільних техніків. Він може повною швидкістю переплисти Атлантик, не потребуючи ані разу показуватися на поверхні води. Атомова сила, якою він порушується, може вистачити йому щонайменше на один рік, без потреби будь-якого поповнення. Будова „Навтілюса" коштувала біля 55 мільйонів долярів. У будові є другий атомовий підводний човен, ще більший і ще досконаліший.

УЧЕНІ РАДЯТЬ НАД ВИКОРИСТАННЯМ АТОМУ ДЛЯ МИРУ

В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ РОЗПОЧАЛИСЬ НАРАДИ НАУКОВЦІВ У СПРАВІ ВИКОРИСТАННЯ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ. — У ЖЕНЕВІ ВІДБУДЕТЬСЯ В ЦІЙ СПРАВІ КОНФЕРЕНЦІЯ З УЧАСТЮ КОЛО 80-ти ДЕРЖАВ.—СОВЄТИ ОЗБРОЮЮТЬ АТОМОВОЮ ЗБРОЄЮ СВОЇХ САТЕЛІТІВ

Об'єднані Нації. — В Об'єднаних Націях розпочалася в понеділок 17-го січня перша конференція науковців із семи держав, щоб підготовити ширшу міжнародну конференцію, яка відбудеться в цій справі літом цього року. Цій конференції науковців проводить генеральний секретар ОН, Даг Гаммершилд, який проголосив вже вибір Женеви, як місце того великого міжнародного з'їзду, куди запрошено вже коло 80 держав, в тому числі 60 членів Об'єднаних Націй, і більшість непринalежних туди держав, як напр. Італія, Еспанія і Японія. У теперішній нараді в Ню Йорку бере участь також делегат Совєтського Союзу в особі професора Димітрія Скобельцина. Від ЗДА головним делегатом є лавреат Нобеля проф. Ребай. Скобельцин виявився сказати, чи Совєтський Союз передасть в розпорядження Об'єднаних Націй якусь скількість сировини для витворювання атомової енергії для мирних цілей, як це вже зробили ЗДА, Англія й Канада, а також відмовився сказати щонебудь про заяву совєтського уряду, що він, совєтський уряд, передасть такі сировини й своїх науковців комуністичному Китаєві, а також Польщі, Чехословаччині, Східній Німеччині й Румунії. У теперішній нараді в Об'єднаних Націях беруть участь делегати-науковці таких семи держав: З'єднених Держав, Англії, Франції, СССР, Канади, Бразилії і Індії. Гаммершилд, відкриваючи ту нараду, заявив, що Об'єднані Нації сподіваються, що та нарада дасть конкретні висліди, які стануть „джерелом нової надії й віри у часі, що є затемнений страхом і сумнівами". Кожний із делегатів-науковців має ще гурт своїх співробітників - дорадників. Кожний з отих науковців є фізиком світової слави, фахівцем у ділянці атомів.

Американська преса звертає увагу, що Москва проголосила співпрацю з 5-ти своїми сателітами в ділянці дослідження атомової енергії для збройної сили якраз напередодні нюйоркської конференції про застосування тієї енергії для мирних цілей. Зокрема підкреслюється факт, що СССР заповідає виявлювання атомової зброєю й допомогу в її продукції у відношенні до Східної Німеччини, саме тоді, коли вона оскаржує Захід, що той озброює Західню Німеччину. Москва заповіла, що допоможе здвигнути в кожній з отих 5-ох сателітських держав т. зв. реактори для дослідних цілей, кожний силою по 5,000 кіловатів. Вся праця над пристосуванням атомової енергії для мирних цілей ведеться у висліді пропозиції, яку президент Айзенгавер зробив у грудні 1953-го року у своєму славному виступі на терені Об'єднаних Націй.

Повстанці зліквідували своє летунство після прилету американських літаків

Сан Хозе, Коста Ріка. — Костариканські повстанці зліквідували свої летунські сили зараз після того, як до Коста Ріки прилетіли чотири американські літаки типу F-51 Мостенг. Американські літаки, про які просив костариканський уряд і за які мав заплатити по одному долярові, приземлилися на летовищі коло Алахуелі. З ними прилетів і один транспортний літак типу С-54 Скаймастер, на якому привезено амуніцію і додаткові частини. Повстанські літаки старого типу скидали бомби і обстрілювали з скорострілів урядові позиції, але зараз після прибуття американських літаків відлетіли до Нікарагви, де розброєно летунів і інтерновано їх і їхні літаки. Представники Контрольної Комісії Організації Американських Держав виїхали до столиці Нікарагви, щоб запізнатися з становищем уряду Нікарагви. Президент Коста Ріки Хозе Фігерес вернувся до столиці з фронту і висловився з найбільшим признанням про бойову готовість своїх військ. На фронтах запанувала тиша після прилету американських літаків. Повстанці не ведуть бойової діяльности, а урядові війська відпочивають і перегруповуються. Костариканська амбасада в Вашингтоні повідомляє, що провідника повстанців, сина бувшого президента, Теодора Пікарда вбито підчас акції на фронті. Але повстанці заперечують цю вістку.

ГАММЕРШИЛД ЗМАГАЄ ДО УГОДІВСТВА — ОБВИНУВАЧУЄ ЙОГО НОВЛЕНД

Об'єднані Нації. — Місія генерального секретаря Об'єднаних Націй Дага Гаммершилда, що їздив до Пейпінгу добути від комуно-китайців звільнення ув'язнених там американських летунів, не вдалася з кожного погляду, з якого тільки американці хотіли б на неї дивитись, — заявив лідер теперішньої республіканської меншости в Сенаті, сенатор Новленд у своїй промові на бенкеті американської Асоціяції Аноонсерів в Шікаґо. Місія Гаммершилда не принесла ніякої користи Америці, ані тим у вільному світі, які хочуть зберегти його вільним. Гаммершилд, мовляв, не дістав звільнення ув'язнених летунів ані теж не дістав приречення, що вони будуть звільнені в означеній будуччині. Він не устійнив умовин, під якими комуно-китайський уряд згодився б звільнити їх, ані не подбав за те, щоб особисто побачитись з ув'язненими. Зате сам Гаммершилд є прихильником допущення комуністичного Китаю до ОН, а його уряд (Швеція) визнав давно комуністичний Китай. Сен. Новленд підкреслив, що крім отих 11-ти летунів — коло 800 американських вояків зникло, попавши в комуно-китайський полон, а 28 американських цивілістів сидить також по комуно-китайських в'язницях. „Як довго маємо бути терпеливі, під час коли наші люди мучаться в комуністичних тюрмах?" — запитував сенатор Новленд. Він з притиском перестерігав перед „далекосхідним Мюнхеном" і закидав просто генеральному секретареві Дагові Гаммершилдові тенденцію — зацитькати американську публічну опінію, щоб — мовляв — „не ображувати" вожаків в комуністичному Китаї, а фактично приготовляти нове угодівство. Бо, мовляв, Гаммершилд, пропонуючи „злагіднення напруження" між ЗДА й комуністичним Китаєм, знає, як знають всі інші, що таке злагіднення може прийти тільки у висліді політичного угодівства.

Плянують збудувати величезну атомову електрівню

Шампейнь, Ілліной. — Науковці з вісьмох американських університетів працюють над викінченням пляну атомової електрівні, яка могла б продукувати електричну енергію на 20-30 більйонів ват. Ця електрівня коштуватиме 25 мільйонів долярів. Подрібніші цього нечуваного пляну будуть оголошені на зборах Товариства Американських Фізиків, які відбудуться в Ню Йорку від 27 до 29 січня цього року. Над цим проєктом працюють науковці таких університетів: Ілліной, Айова, Мічіґен, Міннесота, Вісконсін і Індіяна та двох каледжів з Індіяни і Айови. Місце для нової електрівні виберуть так, щоб воно було вигідне для всіх науковців із згаданих високих шкіл.

Демократи хочуть переслухувати Стівенса в справі Пересса

Вашингтон. — Голова Сенатської Постійної Слідчої Підкомісії демократичний сенатор Джан Л. МекКлеллен заявив, що він хоче покликати перед комісію секретаря армії Роберта Т. Стівенса і дорадника армії Джана Дж. Адамса, щоб довідатися повну правду про майора-дентиста Ірвінґа Пересса, якого армія почесно звільнила, хоч МекКарті повідомив був армію, що Пересс не хотів відповідати на запит, чи є він комуністом. МекКлеллен критично дивиться на ролю армії в справі майора Пересса. Він очолює ту саму підкомісію в Сенаті, яку очолював сенатор МекКарті. Ця комісія має також відновити переслухання в справі здогадного шпигунства в секретному армійському центрі в Форті Монмуті. МекКлеллен заявив, що МекКарті як щирий противник комунізму, буде з ним співпрацювати в поборюванні комунізму в цій країні.

„Вільний світ потребує моральної сили"

Вашингтон. — Голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луїс Л. Стравс на урочистому відзначуванні 300-річчя прибуття до ЗДА перших жидівських імігрантів заявив, що світ потребує не тільки фізичної, але й моральної сили для того, щоб зберегти себе від знищення комуністами. „Якщо ми хочемо оборонити вільний світ від варварства, ми мусимо бути на сторожі тієї половинної правди, яка твердить, що любов — це єдиний шлях для врятування людства". „Любов людини до людини — сказав Стравс — не вистачає, бо ще мусить бути любов до справжнього Бога, Його заповідей та Його справедливих законів, які єдині ведуть до світового миру. Ми мусимо пам'ятати слова Талмуду: „Прощай грішникові, але не гріхові". Наукове знання не врятує світу, якщо воно не буде в руках осіб, які потверджують Божу правду про те, що справедливість піднесить людей на вищий ступінь існування".

На Кипрі тривають протианглійські демонстрації

Нікосія, Кипр. — У столиці Кипру Нікосії, під церквою, відбулася знову велика протианглійська демонстрація прихильників об'єднання Кипру з грецьким материком. За офіційним повідомленням, у демонстрації брало участь 6-7 тисяч осіб, а за відомостями грецьких часописів — втроє більше. Демонстранти викрикували протианглійські гасла й розвивали грецькі націоналістичні прапорці. Архиєпископ Макарій, духовний провідник цього націоналістичного руху на Кипрі, не міг спокійно промовляти, бо йому раз-у-раз перебивали патріотичними окликами. Демонстранти мали також транспаренти проти пропонованої англійцями зміни конституції на Кипрі, в якій вирішну владу залишається англійському губернаторові. Комуністи в демонстрації участи не брали, а поліція поводилась пасивно, бо демонстрація відбувалась біля церкви.

У Формозькій протоці все ще лунають постріли

Тайпеґ. — Узбережна національ-китайська артилерія на острові Тачен, що лежить за 200 миль на північний захід від Формози, пошкодила комуно-китайський воєнний корабель. Натомість, комуно-китайське летунство знову перевело рейд на цей острів і обкидало його бомбами. Націоналістично-китайські літаки перелетіли понад китайським узбережжям, але бомб не скидали. У національ-китайській пресі появилась звістка, що заступник шефа штабу американської армії, ген. Чарлз Болте, два дні конферував з найвищими військовими національ-китайської армії і фльоти. Розмови мали на цілі „додати зубів" американсько-китайському договорові про приязнь і взаємну допомогу.

Американська мати після 16 років побачила свого сина

Ню Йорк, Н. Й. — Пані Чарлз Нобел після 16-ох років побачила свого сина, Джана, який перед війною виїхав був до Німеччини з своїм батьком, де мав лікуватися. Коли вибухла війна, їх арештували спочатку нацисти, а пізніше комуністи. Батько Чарлз Нобель вернувся в 1952 році з комуністичної тюрми, а його син, тепер 31-річний Джан, прибув аж тепер, перебувши в тюрмах і таборах примусової праці близько десять років. Мати не хотіла вірити, що її син живий і стоїть перед нею. Джан Нобел розповів, що в 1952 році його ставили перед суд і закидали йому, що він американець і належить до капіталістичної партії. Він нічого не знав, що діялося за цей час в ЗДА, і розпитував репортерів про ті „моди" авта, які були випродуковані в 1938 році, а також про доля кінових зірок та бейзболових героїв з-перед другої світової війни. У своєму інтерв'ю з представником „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" Нобель, між іншим, ствердив, що абсолютну більшість каторжників у Воркуті становлять українці.

● **Комісар виховання** в стейті Ню Йорк д-р Луїс А. Вилсон відкинув апеляцію одинадцятьох бувших учителів із Ню Йорку, яких Шкільна Рада звільнила з праці за те, що не хотіли відповісти на запит, чи є вони комуністи.

Неру агітує проти комуністів в Індії

Вільвада, Індія. — Індійський прем'єр Неру об'їздить провінцію Андра в південносхідній частині Індії над Бенгальською затокою й агітує проти комуністичної партії, а в користь власної конгресової, заключаючи скрізь населення, щоб воно недопустило, щоби Андра стала першою індійською провінцією опанованою комуністами. Комуністи мають в Андра багато прихильників серед сільського населення, завдяки своєму давньому демагогічному гаслові „вся земля селянам без викупу". Протикомуністична кампанія ставить селянам перед очі, що комуністи є ворогами релігії (у кожному селі є святиня) і що їх правління припинило б всякий поступ та започаткувало б боротьбу між провінційним і центральними урядами.

Італійський сенат відкладає ратифікацію Паризького договору

Рим. — Хоча італійський уряд заповів був, що 15 лютого ц. р. сенат переведе ратифікацію Паризького договору про включення Західної Німеччини в західню оборонну систему, здається, що з заповідженим термін це не станеться. Причиною цього є небезпека внутрішньо-кабінетової кризи на тлі розбіжностей у справі земельної реформи, а також скріплена кампанія комуністів, які рішили вжити легальних і нелегальних засобів, щоб не допустити до ратифікації. Нижча палата італійського парляменту ратифікувала цей договір великою більшістю голосів вже 23 грудня мин. року. На недавній зустрічі Мендес-Франса з італійським прем'єром Шелбою рішено закінчити якомога швидше ратифікацію Паризького договору, тому теперішня загайка була несподіваною.

Французькі народні республіканці продовжують боротьбу проти Мендес-Франса

Париж. — Партія народних республіканців, яка була при владі у Франції за уряду Ляніеля-Бідо, перед приходом Мендес-Франса, рішила продовжувати кампанію проти теперішнього прем'єра, критикуючи його за Паризький договір в теперішній редакції і за внутрішні реформи. Ця партія рішила, щоб її сенатори у вищій парляментарній палаті, т. зв. Раді Республіки, голосували проти ратифікування Паризького договору, на знак протесту проти того, що в цьому договорі виключено европейсько-федераційні тенденції з попередньої Европейської Оборонної Спільноти, яку провалив Мендес-Франс. Народні республіканці противляться також соціяльним реформам Мендес-Франса і його пропозиціям змінити виборчу ординацію до парляменту. Партія народних-республіканців, одна з найбільших у Франції, має ще поважні впливи, доказом чого був несподіванний для Мендес-Франса вибір її кандидата, П'єра Шнайтера, на голову французького парляменту.

В АМЕРИЦІ

● **Губернатор** стейту Ню Йорк Гарріман замінив на досмертну тюрму смертну кару на електричному кріслі 20-річному студентові каледжу Нормановії Л. Гортонові, який убив свого батька. Гортон мав згинути 17 січня. Губернатор каже, що хоч лікарі визнали Гортона умово здоровим, він напевно заподіяв цей злочин в стані раптового божевілля.

● **Дорадник президента** Айзенгавера, Бернард Шенлі, заявив на телевізії, що Айзенгавер погодився другий раз кандидувати на президента ЗДА, „якщо відчуватиме, що американський народ цього бажає".

● **Нюйоркський кардинал** Френсіс Спелман повернувся з 26-денної подорожі на Далекий Схід, де святкував з американськими вояками Різдвяні Свята і Новий Рік. Присутні вітали його після Служби Божої в катедрі св. Патрика, яку відправив він „за всі народи світу".

● **Новий президент Панами**, Рікардо Аріяс Еспіноза, висловив найбільшу подяку двом нюйоркським детективам за те, що допомогли виявити таємниче вбивства президента Хозе Антонія Ремона. Нюйоркська поліція випозичила була урядові Панами двох детективів, які, хоч і живуть у Брукліні, один одного досі не знали.

● **Бувший президент** Гаррі Труман заявив, що за кілька днів він закінчить свої спогади, які в першій половині квітня цього року будуть одночасно друкуватися в „Лайф", „Ню Йорк Таймс" і „Сент Луїс Пост-Діспеч". Ці спогади, згідно з умовою, матимуть коло 300,000 слів і обіймать будуть час від 1935 року, коли Труман був вибраний сенатором, до січня 1953 року, коли він залишив Білий Дім.

● **Міська управа Ню Йорку** старається, щоб обидві партії відбули номінаційну конвенцію для вибору кандидатів на президента в цьому місті. Досі республіканці ні разу не відбували своєї номінаційної конвенції в Ню Йорку, а демократи відбули тільки два рази, бо Ню Йорк не мав відповідної на це залі. Тепер в Ню Йорку будується величезний Колисей, який має бути готовий до 1 березня 1956 року.

В СВІТІ

● **„Більше їсти і більше відпочивати"** — сказали лікарі, що зібралися на консиліюм біля ліжка 79-річного Папи Пія XII, у стані здоров'я якого настала поліпшення.

● **Князівство Монако**, найменше у світі, випустило чотири серії поштових марок з нагоди 80-річчя великого французько-швайцарського філософа, лікаря й філантропа-суспільника, що дістав недавно нагороду Нобеля, — д-ра Альберта Швайцера. Швайцер, побоюючись занадто великого числа гратулянтів з приводу його роковин, втік з Европи до свого шпиталю для прокажених в Африці.

● **Еспанія дістала** від ЗДА 8,000 тонн спорошкованого молока й 2,000 тонн масла й сиру, а дістане ще 80,000 тонн масла й по 30,000 тонн масла та сиру впродовж трьох років для роздачі між потребуючих. Еспанські продуценти набілу дуже протестують проти цього. Також в Австралії і Новій Зеляндії продуценти набілу дуже невдоволені з акції ЗДА, що кидають — за гроші або за дармо — на світовий ринок набіл, змагазинований в ЗДА наслідком субвенцій від держави американським фармерам.

● **Великі завалища снігу**, що продерлися і на вежу англійського парляменту, „спаралізували" славний дзвін Биґ Бен, що вибиває години. Він занімів був з 3 години 24 хвилини на годину 8.52, поки годинникарям вдалося його урухомити. Ранішні радіослухачі в Лондоні були переляканi, коли не почули його дзвону.

● **Італійська комуністична** партія закінчила свій бурхливий конгрес у Римі. Її вожак Тольятті і внутрішня опозиція прийшли до компромісу: опозиція погодилася, щоб Тольятті ствердив у кінцевій промові, що в партії панує єдність, а Тольятті погодився не тягнути до партійної відповідальности нікого з його критиків.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„РИСК З УВАГИ НА БЕЗПЕКУ"

Згідно з законом та спеціяльним екзекутивним правильником, кожний громадянин, що працює або хоче працювати в одній із багатьох ділянок федерального уряду, повинен перейти перевірку з уваги на безпеку. Справа ця набрала в останньому часі широкого розголосу у зв'язку зі „справою Вольфа Ладижинського", давнього іміґранта з України, якого, „з уваги на безпеку", звільнив з праці очолюваний секретарем Езра Тефтом Бенсоном департамент хліборобства, але зараз після того прийняв на працю Геролд Е. Стассен, адміністратор закордонних діянь. Президент Айзенгавер зі свого боку склав у цій справі відповідну заяву на пресовій конференції, в якій зазначив, що і Бенсон і Стассен мали рацію, — перший, якщо звільнив Ладижинського, вважаючи його затруднення „риском з уваги на безпеку", а другий, якщо прийняв його на працю, не вважаючи на такий „риск". Президент твердив, що чесні люди прийшли до суперечних висновків у тій самій справі, і на це вони мають право.

Проте, ці суперечності викликали широкі коментарі в пресі і створили загальне враження, що перевірка урядовців і можливостей „риску з уваги на безпеку" в їх затрудненні не працює справно. Виявляється, що перевірку урядовців переводить кілька аґенцій, які не тільки ведуть свою працю незалежно одна від одної, але й не обмінюються між собою інформаціями. Так само рішення одної аґенції не зобов'язує другу. Крім того, поодинокі аґенції переводять перевірку під різними аспектами. Для прикладу, згадується справу німкені Ірмґарди Шмідт, яка, на рекомендацію одного американця, дістала працю в американській розвідчій службі. Вона перейшла перевірку одної з аґенцій і була „очищена" для праці, але про це ніхто не інформував Еф Бі Ай, яке мало її на своїм списку підозрілих в шпигунстві на користь Совєтів, що опісля справдилось.

Важливість цієї ділянки праці виявляється в деяких цифрах. Із статистики виходить, що впродовж останніх 16 місяців 3,002 особи були звільнені, а 5,006 осіб самі зрезиґнували з урядових постів в результаті перевірки „риску з уваги на безпеку". З тих осіб 2,096 були звільнені або зрезиґнували на підставі підозріння в „підривності", проти 655 осіб були підозріння морального порядку, 2,649 звільнено з огляду на їхні переконання, а 4,417 — з „інших" мотивів. Це в усіх урядових департаментах. На поодинокі департаменти припадає тих звільнених „з уваги на безпеку": фльота — 1,581; авіяція — 680, армія — 927; бюро секретаря оборони — 6; державний департамент — 233; департаменти: скарбниці — 179; юстиції — 189; внутрішніх справ — 387; сільсько-господарський — 215; торгівлі — 133; праці — 26; здоров'я і виховання — 210; пошта — 843; адміністрація закордонних діянь — 210; атомова енергія — 5; інформаційна аґенція — 76; ветеранська адміністрація — 1,476; загальна адміністраційна служба — 241; конґресова бібліотека — 7 і т. д.

Тепер виявляється, що не всі аґенції і не всі департаменти мають ті самі правильники перевірки, не всі вважають ті самі факти за „риск з уваги на безпеку" і не ті самі норми стосують у перевірці придатности поодиноких осіб на урядові пости.

Всі ці справи будуть тепер знову предметом обговорення відповідної конґресової комісії. Яке ж становище в цих справах публічної опінії?

Є дві справи, в яких усі погоджуються. Перша — що така перевірка потрібна, і друга — що в ній повинен бути порядок. Подані вгорі цифри не охоплюють усіх звільнених з урядових постів з уваги на безпеку за весь час перевірки. Є їх значно більше, але й це число було б відносно мале, якщо зважити всю ту підривну діяльність та всі ті підривні заходи на далеку мету, що їх робили вороги цієї країни, зокрема комуністи, у „медові місяці" подиктованої обставинами американсько-совєтської дружби. Сенатська постійна комісія теж перевела в цій справі велику дослідчу роботу, не зважаючи на всі ті застереження, які видвигнено проти її дотеперішнього голови, сен. Джозефа МекКарті. Демократи, перебираючи провід у новому Конгресі, заповіли, що працю цієї комісії вони скерують в першу чергу на дослідження корупції. Це теж добре, але комісія не повинна вкидатися в другу крайність і легковажити оправданих підозрінь, що американське публічне життя ще далеко не очищене від підривних елементів і що ці елементи робитимуть завжди нові заходи, щоб просякати те життя. Відповідно упормована й скоординована акція проти тих елементів в урядах та в публічному житті дала б кращі результати і зменшила б загрозу „внутрішньої аґресії", не менш грізної від зовнішньої.

РУХОМА ДИПЛОМАТІЯ

З-посеред демократичних сенаторів, які недолюблюють державного секретаря Доллеса, піднісся проти нього закид, що він увів в американську дипломатичну службу нібито недостойну нову методу, сам роз'їжджаючи по широкому світі й будучи в отих роз'їздах частіше, ніж це личить найвищому рангою членові президентського кабінету. Хай, мовляв, чужі державні мужі приїздять до Вашинґтону, коли хочуть почути думку безпосередньо від керівника американської закордонної політики, замість того, щоб він їздив до них.

Закид, ніби престижевої натури, по суті неправильний і кривдить Дж. Ф. Доллеса. Минулися часи тієї тайної дипломатії, коли дипломатичні кур'єри їздили з запечатаними валізками, предметом шпигунських зазіхань, а подорож міністра закордонних справ до чужоземної столиці була сенсаційною подією, яка маніфестувала новий зворот у міжнародних відносинах. Демократизація режимів, також в існуючих ще монархіях, і зберігання різних церемоніялів тільки для традиції, для святкових нагод, а не для практичних цілей, вся спрощена форма державної адміністрації мусіла спростити теж методи міждержавних зв'язків. Попередні компетенції і завдання дипломатичних представництв — амбасад і посольств — змінились настільки, що кожну акцію вони мають підготовити до моменту, коли остаточно безпосередньо поладнають її міністри закордонних справ, чи навіть голови держав. Члени уряду встрявають до справи теж тоді, коли амбасадорові не вдається дійти до ладу й вона застрягає на мертвій точці. Тому міждержавні зв'язки стали гнучкіші, легші, простіші. І хоч тайна дипломатія не минулася і ніколи не минеться, бо завжди треба буде частину розмов вести в повній дискреції з виключенням широкої публіки (преси), проте з демократизацією режимів погляд політично зорганізованого громадянства набув вирішного впливу і на закордонні справи: рахуються із ним дипломати, а ще більше рахуються відповідальні перед парляментами міністри закордонних справ. Хмари пресових представників супроводить в подорожі за кордон кожного міністра закордонних справ, а конференціям з участю таких міністрів рідко вдається зберегти повну тайну аж до моменту проголошення кінцевого комунікату.

Закид, зроблений Дж. Ф. Доллесові, не є оправданий. Його метушливість і часті подорожі до різних країн світу надзвичайно облегшують йому пізнавати дані проблеми досподу, пізнавати безпосередньо, з власного досвіду, всіх найважливіших партнерів. Воно не обнижує поваги американської політики, а надає їй живости. Крім того, такі подорожі тісніше зв'язують керівника американської закордонної політики з його репрезентантами в чужих державах і змушують його з автопсії перевіряти їхні здібності, успіхи й невдачі. Від цих подорожей не потерпів досі престиж ані американської політики, ані її керівника.

Дж. Ф. Доллес не є єдиним міністром закордонних справ, який прийняв звичай полагоджувати найважливіші справи сам у закордонних столицях. Пригадаймо метушливість найпопулярнішого нині в світі французького прем'єра й міністра закордонних справ, Мендес-Франса. Через тиждень після того, як став у проводі уряду, в червні минулого року, він зробив несподіванку власному й міжнародному світові, коли поїхав до Швайцарії на побачення з Чу Ен-лаєм. Після підписання Женевського перемир'я про Індо-Китай — полетів до Тунісії для заповідження зміни французької політики в північно-африканських посілостях. У Брюсселі й Лондоні старався даремне дістати такі зміни в тексті пакту про Европейську Оборонну Спільноту, що їх міг би боронити у паризькому парляменті. Коли їх не дістав і названий пакт — з його благословенством — провалився, на якийсь час замкнув собі дорогу до настороження проти нього чужинних столиць. Але зараз після підписання Паризького договору прибув до Канади й З'єдинених Держав. Минулого тижня поїхав до Італії, а звідтіль до Західньої Німеччини, на особисту зустріч із Аденауером. І жодному французові й на думку не спало робити Мендес-Франсові докір, що він надто багато роз'їздить по світі і що Пелля та Аденауер повинні були б приїхати до нього, а не він до них. Пригадаймо теж подорож по всій Західній Европі Антоні Ідена, коли провал Европейської Оборонної Спільноти загрожував с х а о т и з у в а н н я м відносин у вільному світі: він не завагався поїхати до Бонну, Риму й Парижу, ствердивши, що є замало часу і є надто поважна ситуація, щоб щойно амбасадори підготовляли ґрунт для нової концепції й нового порозуміння.

23-го лютого Доллес знову полетить на Далекий Схід, цим разом до Сіяму на конференцію восьми держав т. зв. Манільського пакту в справі оборони південно-східньої Азії проти комуністичної небезпеки. Полетить туди й Іден, який з тією подорожжю пов'яже відвідини в столицях Індії й Бурми. Подорож генерального секретаря Об'єднаних Націй до Пейпінґу і його враження з проведених там розмов придадуться напевне західнім державним мужам для формування дальшої оборонної політики на Далекому Сході. Ще до того часу в Парижі відбудеться з'їзд представників Західньої Европейської Унії — семи західніх держав, що їх пов'язав нератифікований ще остаточно Паризький договір. Невідомо ще, чи там знову буде з'їзд закордонних міністрів, але, напр., західньо-німецький канцлер вже заповів свій приїзд туди.

Особистий престиж тут ні при чому. Одні подорожі закінчуються невдачею, інші — успіхом. Але вони конечні для скорішого й кращого полагодження м і ж н а р о д н и х справ. І тому вони напевно будуть продовжуватись, бо їх диктує само життя. А критики завеликої, на їх думку, метушливости державного секретаря ЗДА зроблять більшу прислугу адміністрації і народові, коли конструктивно к р и т и к у в а т и м у т ь меритум проблем закордонної політики ЗДА, а не новітню форму полагоджування їх безпосередніми контактами та нарадами самих міністрів закордонних справ.

Юрій Таркович

ПРОҐРЕСУ ТАКИ НЕМАЄ

Незадовго по смерті Сталіна, тобто від минулорічного вересневого пленуму Центрального Комітету Комуністичної Партії московське колективне керівництво почало запевняти всіх і вся, що в найближчі два-три роки буде піднесений добробут широких мас совєтського населення. Передовсім обіцяно „круте" піднесення сільсько-господарської продукції і дальше зниження її цін. Цими запевненнями кремлівські вельможі самі призналися до того загальновідомого факту, що за довгі роки совєтської системи сільсько-господарська продукція, а тим самим і життєвий стандарт населення були дуже низькими.

Але большевицькі обіцянки — це одне, а практика зовсім щось інше. Вже минуло понад рік, але покращання таки немає. Тепер керівники московського державного капіталізму все частіше говорять про піднесення в точніше неозначених „найближчих роках" і все менше згадують про „два-три роки", в яких мало здійснитися оце совєтське чудо. Ось деякі конкретні приклади:

Газета „Радянська Україна" з 13 листопада хвалиться, що „за минулий рік поголів'я корів збільшилося на 19%. Але з обережности, щоб її „не впіймали на гарячому", не подає, скільки саме корів було в 1952 році. Далі „Радянська Україна" пише, що „це дозволило дати країні молока на 88.000 тонн більше, як торік". Але і в цьому випадку не подається скільки саме молока давали хрущовські корови в 1952 році. Отже немає ніякої змоги перевірити правдивість кремлівських статистичних даних. Це робиться свідомо і з розрахунком, щоб наш нарід не міг переконатися в справді катастрофальній ситуації в примусово сколективізованому сільському господарстві. Тут придадуться деякі порівняння.

В економічно відсталій царській Росії — до якої ми не маємо жадного сентименту — продукувалося в 1913 році 308.000.000 центнерів молока. В Совєтському Союзі в 1953 році молока продукується на 8.000.000 центнерів менше, тобто 300.000.000. Якщо взяти під увагу зріст населення від 1913 року, що становить понад 50.000.000 осіб, то виходить, що минулого року населення Совєтського Союзу мало аж на 30% менше молока як в царській Росії у 1913 році.

Зниження продукції молока відбивається і на його цінах. Державна ціна на літер молока в Совєтському Союзі становить 1.95 рубля. А ось в Західній Німеччині, наприклад, літер молока коштує 0.42 марки. Якщо порівняти купівельну силу західньо-німецької марки і рубля за міжнародним курсом 1:4 (купівельної сили), то виходить, що совєтське молоко аж у вісім разів дорожче як німецьке. Офіційний курс рубля у порівнянні з західньо-німецькою маркою становить відношення приблизно 1:1. Але за даними дипломатичних місій і журналістів, акредитованих у Москві, купівельна сила рубля в порівнянні з маркою становить відношення 1:4. Американські дипломати в Москві розраховують практичну ціну рубля у відношенні до американського доляра 1:20. Німецька марка: 1 дол. — 4.19 марки.

Ось ще один приклад: газета „Радянська Україна" з 13 листопада хвалилася, що цього року „Україна здала державі (Москві!) на 210.000 тонн картоплі більше, ніж здано в 1953 році". Коли зібрано такий добрий урожай картоплі то, звичайно, і ціни мали б бути поміркованими, тим більше, що картопля є чи не н а й г о л о в н і ш и м харчовим продуктом, передусім для зубожілого совєтського населення. Але в Совєтському Союзі кіло картоплі коштує 0.60 рубля. В Західній Німеччині, наприклад, кіло картоплі коштує тільки 0.20 марки. Отже, знову при порівнянні купівельної сили рубля і західньо-німецької марки виявляється, що совєтська картопля в шість разів дорожча від західньо-німецької. При цьому слід пригадати собі, що Західня Німеччина, під оглядом сільсько-господарських можливостей незрівнянно бідніша, як наша Україна.

Оце і є те „круте" піднесення добробуту населення в найближчих двох-трьох роках.

Яка ж справжня причина такої величезної різниці в цінах на харчові продукти в Совєтах і країнах вільного світу? Перш за все це — закріпачення селян, суцільна колективізація, при якій українське селянство незаінтересоване у підвищенні продукції. Подруге: совєтська держава на всі харчові продукти накладає неймовірно високі непрямі податки. Наприклад, держава платить колгоспам 0.55 рубля за літер молока, а продає його по 1.98 рубля. Держава заробляє на кожному літрі молока 1.43 рубля, тобто понад 175%! На рахунок цього нечуваного визиску свого ж таки населення будується колосальну воєнну індустрію і розбудовується п'яті колони у всьому світі, які пожирають колосальні суми грошей. Крім того, сільсько-господарськими продуктами України Москва годує своїх невдоволених сателітів, передусім 600-мільйоновий червоний Китай.

КИТАЙСЬКІ МИСТЦІ В КИЄВІ

18 грудня до Києва прибула делеґація червоно-китайських мистців на чолі з проф. Пан Сунь-цінем. Делеґація братиме участь в зорганізованій у Москві виставці мистецтва народів Китаю. У Києві китайські мистці оглянули рештки ще не знищених большевиками і с т о р и ч н и х пам'яток.

ТІТО НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Склалося так, що за короткий час перед тим, як Тіто вибрався до Індії та Бурми, зайшла в Москві знаменна подія, а саме 29 листопада м. р., влаштував юґославський посол Добривой Відіч, з нагоди національного юґославського свята, прийняття для дипломатів. Між дипломатами західнього світу викликала велике здивування поява совєтського представництва в такому складі, якого ніхто не сподівався. Маленков, Молотов, Хрущов, Жуков, Булґанін, Сабуров та цілий ряд інших представників совєтської диктатури з'явилися на цьому святі. Маленков підніс тост на честь „товариша Тіта, комуністичної партії Юґославії та юґославського народу". Опісля Маленков та інші совєтські бонзи розмовляли більше як годину з господарем свята. При цьому совєтські вельможі не входили в розмову з ніякими іншими дипломатами. Впадає в очі факт, що Відіч був донедавна юґославським послом в Бурмі, тобто саме там, куди поїхав Тіто.

У зв'язку з наведеним фактом виринає питання, чи і в якій мірі заінтересована Москва в подорожі Тіта на азійський континент?

Тіта вважають за творця „національного" комунізму, і, як такого, вітав його індійський уряд, нарід та преса. Як відомо, від часу зірвання відносин з Комінформом, Тіто проголошував, що саме він заступає „правдивий" ленінський комунізм, а Сталін його „фальшує". За час „війни" з Москвою зумів Тіто з'єднати собі деяких приятелів західнього світу, а зокрема лівих політиків, яких запрошував у відвідини до Юґославії. В рамах цієї акції нав'язують юґославські комуністи живі зв'язки з соціялістичними партіями Азії і беруть участь в їх конґресах. Два роки тому брав участь в таких конґресах в Індії та Бурмі Мілован Джіляс, тоді президент парляменту і великий приятель Тіта. (В міжчасі він мусів уступити з свого посту за критику партійного апарату). Минулого року був на такім конґресі в Індії Родолюб Чолякович, визначний член компартії. Тому ця азійська подорож Тіта, в якій старається він використати згадані зв'язки в політичній площині, не прийшла непідготованою.

Важко сказати, з якими намірами поїхав Тіто на Далекий Схід. Можливо шукає він для себе та свого режиму, який постійно перебуває між молотом та ковалом, якогось виходу, говорячи з Неру про „співжиття", як про це повідомляла індійська пресова аґенція. В кожному разі є певним, що активність Тіта, після замирення з Москвою, має інше значення, як могло б воно мати перед тим. Давніше, щоб вийти з повної ізоляції між Сходом і Заходом, шукав він зближення із Заходом. Тепер, після закінчення „війни" з Москвою, їдучи а Далекий Схід, він має головну ціль — добитися визнання Юґославії червоним Китаєм. Під час конфлікту з Москвою, Тіто вірив і сподівався, що Мао Тсе-тунґ одного дня стане „тітоїстом". Але червоно - жовтий диктатар не хоче навіть чути про „тітоїзм", тобто про „національний" комунізм, не тому, щоб аж так шанував та любив „старшого брата", але з міркувань політичного характеру.

Від Женевської конференції, де червоний Китай втягнено вперше у розгру в світовій політиці, Мао Тсе-тунґ став в очах світу здібним та уповноваженим до „співжиття", а в очах своїх власних та жовтого комуністичного світу починає виростати понад голови кремлівських диктаторів. Політика та аспірації цього жовтого велетня починають вступати на зовсім нові шляхи, які з „національним" комунізмом не мають нічого спільного, бо червоний Китай, підтримуючи комуністичні перевороти в інших країнах Азії (В'єтнам, Бурма, Індонезія і т. д.), бажає їх бачити не тільки комуністичними, але й китайськими, в політичному значенні. І поки ці перевороти є ще в стадії наростання, Москва і Пейпінґ в розгрі з Заходом в своїй політиці однозгідні. Але з моментом, коли котрась азійська країна переродиться за одну ніч „в народно - демократичну республіку", негайно інтереси московського та китайського комунізму розходяться. Бо Кремль знає прекрасно, що китайський комунізм не менше імперіялістичний та шовіністичний, ніж московський, і що вже недалекий час, коли політичну лінію в Азії диктуватиме не Москва, а Китай. Тим то стає зрозумілим, чому червоний Китай дивиться кривим оком на „тітоїзм" та його творця. І, беручи до уваги демонстраційно щирі привіти московської комуністичної еліти з нагоди юґославського національного свята в Москві та подорож Тіта на Далекий Схід, не будемо далекі від істини, що на Далекому Сході починається великий змаг між двома велетнями.

Нестор

Совєти покликуються на Женевську конвенцію

Москва. — Сім держав Західньої Европейської Унії — Англія, Франція, Італія, Західня Німеччина, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ — дістали від совєтського уряду дипломатичну ноту з „пригадкою", що ратифікування Паризького договору, який признає право озброєння Західній Німеччині, стоятиме в суперечності з Женевською конвенцією з 17 червня 1925 року, яка забороняє вживати для масового винищування такої зброї як отруйні гази і бактерії. В совєтській ноті зазначено, що признане Західній Німеччині право озброїтись дасть їй в руки згадані роди зброї для масового винищування людей, а крім того ще й атомову зброю, і це „створить нову величезну небезпеку для европейських країн із густим населенням". Текст цієї ноти оприлюднила совєтська преса, цим підкреслюючи її суто-пропаґандивний характер. ЗДА цієї ноти не одержали. Англійський уряд назвав ту ноту „безсенсовною", звернувши увагу, що Паризький договір якраз забороняє німцям продукувати згадані роди зброї.

Фотій Мелешко

ОРДАНЬ

(Вийняток із п'ятої частини „Трьох Поколінь")

Болотянці любили вихвалятися, що ні в одному околичному селі люди не вміють улаштувати так Орданю, як то справляють вони. Все ж залежало в першу чергу від доброї зими. Такою ж вважалась вона тоді, коли було багато снігу та сильно здавлювали морози. В цім саме році, про який оце йде мова, того зимового добра не бракувало вже зі самого початку Пилипівки.

Посередині Болотяного, саме коло камінної греблі, стояв третій з рахуби, починаючи зі сходу села, став. Мороз скрінив його суцільною та товстою шибою льоду, а сніг наліг на нього білим покривалом. Отут то й будувалось Ордань. На цьому ж саме ставу тому, що з обох церков — старої і нової сюди найближче й найвигідніший підхід процесіями. За побудову прямо мистецького Орданю ніхто майстрам не платив та вони ні від кого платні й не вимагали, бо вважали, що роблять богоугодне діло. Сніг згортали й змітали різні охочі, переважно парубки. Коли велика площа вже вилискувалась, мов дзеркало, тоді теслярі Зосименки, Ґурджії, Шараї бралися за першу й найголовнішу роботу — вимірювали прямо на шибі льоду три величезні на цілу розчищену площу хрести обов'язково в такому вимірі, щоб кінці їхні являли собою також хрести. І оті неписьменні теслярі з подивугідною точністю робили виміри і по-мистецькому виконували ту маніжну роботу. Підвальними кінцями ті хрести збігалися до одного кружала ополонки, в яку й буде священик погружати хреста. Потім витісувалися комбінованої форми приблизно в сажень заввишки хрести і треба було мати добрий хист, щоб потім витягти їх із води,ціленькими їх доволікти на місця і симетрично розставити на льоду так, щоб вони, чотири хрести, на віддалі показували наче частини одного великого хреста.

Коли хрести вже стояли на місцях, то тоді їх поливалося буряковим квасом. І видавалися вони потім такими, ніби були витесані з рубінової брили. Для духовенства, двох хорів і коругвоносців будувалось із льоду ж підвищення, обнесене льодовою огородою. З льоду ж витісувався і стіл для богослужбових потреб, а за ним стояв найімпозантніший хрест. Коло нього східчики до отієї ополонки, з якої ніби й виростали згадувані хрести, що ніби лежали на льодовій площі. Фактично це були ті рівчаки, із яких мир хрищений черпає потім свячену воду.

Небо чисте, голубе. День ясний, соняшний, морозний. Наближається дванадцята година. Спочатку сипнуть в повітря мелодійною треллю всіх дзвонів старої церкви — вона все мала першенство, аж потім ласкаво обізвалися і нової церкви дзвони.

— Ідуть, ідуть! — почулись вигуки.

— Обидві процесії разом рушили!

— Ану, побачимо, якої церкви скорше прийдуть.

А народу хрищеного зібралося видимо й невидимо! Високий вал камінної греблі, горбатий правий берег, ще трохи й лівий, коло парового млина — все запружене миром — молоді й старі... Куди тільки далось — люди втиснулись санками. Баскі коні прискають, гребуть сніг копитами. А дітей, дітей!.. Вони випхалися з кожухів, кирей, свиток, забули про холод, підносять голівки, хлопці знімають шапки та напружують оченята, щоб нічого не пропустити, щоб нічого не проґавити, щоб усе бачити.

Ось уже долітає як не одного, то другого хору божественний спів. Процесії повільно посуваються наперед, схиляються одних перед одними хрести та хоругви. Чотири священики — по два з Парафії, всі в білих, сріблом розшитих ризах. Отець благочинний в комилавці, а ієреї та протоєреї в плесових чорних, гострих шапочках.

— А диви, разом підійшли і зійшлись!

Спускаються вниз і розміщуються на тому льодовому крилосі.

Робиться тихо. Тільки дзвони в обох Церквах безперестанку видзвонюють. Часом нетерплячі жеребці потрясуть повітрям своїм могутнім іржанням.

Хрещенська Служба повільно відбувається на льоду. Поперемінно співають обидва хори. Службу Божу веде найстарший, на цей час уже з довгою білою бородою, благочинний о. Яків. Ось уже служба підходить до кінця. Обидва хори разом гримнули:

„Коли Ти, Господи, хрестився в Іордані"... — а за цими словами зараз же залунав спів:

„І Дух у виді Голубиному!" — то тоді справді десятки білих голубів заплескали крильми в повітрі. Першого — пустив титар на крилосі, а потім хлопці в усіх кінцях звільнили своїх голубів з-під запілків. Несподівано запахкали постріли. Тоді ще твердо тримався в Болотяному звичай, що як тільки священик починає погружати хреста до води — починають стріляти — хто з чого: з дробівок, пістолів і різних саморобних пукалок. Священика підтримують під руки й за срібну ризу — він тричі погружає хреста в воду. Стрілянина викликає в дітей гучне задоволення, а в баских коней поривистий неспокій. Вони невдержно рвуться до гону. Воду освячено. Люди хлинули зі всіх кінців. Льодова площа почорніла — люди кинулись набирати воду, хто до чого: до відер, тиков, глечиків, пляшок. Став аж тьохкає, лід лущить під людською тягою.

А по всьому болотянці ще в більших розмірах, як на Великдень, по посвяченні пасок, наміряються показати своїх випестуваних та вигуляних за зиму коней. Їх тяжко втримувати, вони рвуться до гону. І починаються санкові й наохляпних вершників випередки. Все повертається в шалений гін. Женуться безоглядно широкими й вузькими вулицями. З-під кінських копит вилітає сніг, збиті його грудки аж свистять у повітрі. Сани аж лущать, на поворотах забігають. Ото й усе із них вилетить. Діти радіють і лячно вигукують, але зупину немає. Випередки так випередки. На те ж Бог послав Водохреща, Ордань!..

Самий же Ордань, цебто посвячений ставок з хрестами, на довго не обезлюднивсь. Зимно, чи ні, падав сніг, чи не падав — парубки та дівчата, ні на що не зважаючи, там збиралися. По обіді їх стільки на Ордані збиралося, що став чорнів, мов галасатим гайворонням покритий. Суцільна льодова шиба якою б товстою не була аж угиналась під парубочою та дівочою вагою. Лід лускавсь, від того лунало та тьохкало. Це ж бо тут, на Ордані, багатьох відбувалось останнє парубкування та дівування. Котрий ще не мав — тут вибирав собі наречену; котра не мала ще нареченого, то тут кидала очима по парубках, тут востаннє підморгувала одному-другому, аж поки суджений не почне коло неї вв'иватися... Оце ж із сьогоднішнього дня вже можна посилати старостів. А покищо спів, спів, забави, сміх. Молодечий вереск. Видирання від дівок хустинок. Котра далась, щоб у неї парубком було висмикнуто хустинку з рук, то значило — подає надію... Поодівані всі добре, в новеньке — особливо дівки, щоб показати, що клопоту молодий дружина з одягом для неї довго не матиме. Від усіх аж пашіло — холод не дошкуляв, а коли почина котрихсь брати, то бігали, сковзались. Не без того, щоб і старий, уже тепер дуже старий музикант — Негода не з'явився з своїми двома циганчуками. Негода потягне смичком по струнах, а скрипка й затужить на морозі, заскрипить; циганчук грубенько завторить Негоді, а другий — бахне в бубон, що аж дівчата охнуть і підскочать, мов галки сизокрилі. А потім і піде і піде, наче вступ до весілля...

Закінчення фейлетону В. Барагури: „Дитина і її література" — в черговому числі.

Проф. Микола Чубатий

ВИЯСНЕННЯ В СПРАВІ ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ В ЕНЦИКЛОПЕДІЇ НТШ

Від перших днів появи 8-го випуску Енциклопедії Українознавства, в якім була вміщена Історія Церкви авторства проф. Наталії Василенко-Полонської та Миколи Чубатого, почали підноситись в пресі, на зібраннях православних українців, а навіть на Церковнім Соборі в Клівленді закиди проти тої Історії Церкви, в яких приписується авторам стороничість та ін. Закиди зосереджуються коло двох справ: 1) автори образили пок. Митрополита Полікарпа; 2) автори написали саму Історію сторонничо, на користь католицької сторони.

Чому НТШ не відповідало?

Провід Головної Управи НТШ та автори розважували справу евентуальної відповіді на підношені закиди, одначе, роблячи перегляд закидів, виявилося, що не була це речева критика, оперта на історичних фактах, а журналістична полеміка заінтересованої сторони. Дотепер не появилося ані одної публічної статті чи оцінки, які фактами доказували б помилковість тверджень наведених в цій Історії Церкви.

Коли нині я, як діючий містоголова Головної Управи НТШ, і один з авторів тої Історії, забираю публічно голос в цій справі, то тільки тому, що постійні, хоч необґрунтовані, закиди на адресу авторів тої Історії Церкви та НТШ вносять неспокій серед громадянства, а мало критичних читачів навіть переконують, що наша найстарша наукова установа, НТШ, дала ненаукову, стороннечу працю. Дехто з громадянства, бажаючи прислужитись справі, звертається на адресу непокликаних до того чинників, домагається від них публічних заяв, що мниме зло буде направлене. На цім місці я зобов'язаний ствердити, що, крім Редакції Енциклопедії Українознавства та самих авторів, ніхто не є покликаний до складання якихнебудь заяв чи зобов'язань робити зміни в якімнебудь майбутнім виданню Енциклопедії. Для громадського заспокоєння я приневолений дати оце прилюдне виясненя в справі Історії Церкви в Енциклопедії НТШ.

Автори Історії Церкви

Енциклопедія Українознавства НТШ постановила уперше в історії української історіографії видати Історію Церкви в Україні написану критично, під якою вчений, православний, католик чи інших поглядів міг би підписатися. Перша українська енциклопедія „Книга Знання" під ред. Івана Раковського старалася оминути ті трудноці і замовила два нариси Історії Церкви в Україні, один написаний католиком, другий — православним, які очевидно, поважно розходилися і напевно не могли задовольнити стислого вченого. Редакція нової енциклопедії НТШ вибрала двох авторів, знавців історії Церкви — православну Н. Василенко-Полонську та католика М. Чубатого і поручила їм зладити Історію Церкви, на яку обидва автори погодилися. Вимагало це кількаразового узгіднення поодиноких фактів, готовий скрипт кілька разів мандрував між Мюнхеном та Ню Йорком, аж вкінці устійнено текст, на який автори погодилися. Ледве чи можна було приступити до опрацювання тої дуже дразливої теми більше критично та більше уважно. Закиди, підношені все таки в сторону обох авторів Історії Церкви, зосередилися коло згадки про Митрополита Полікарпа та самої Історії.

Чи була образа пок. Митрополита Полікарпа?

В обговоренні відношення пізнішого Митрополита, в роках 1939-41 волинського єпископа Полікарпа до московського патріярхату, в Енциклопедії знайшлося таке місце:

„В часи першої совєтської окупації Західньої України (1939) під пресією окупаційної російської влади волинські єпископи Олексій та Полікарп признали над собою зверхність московського патріярха". І таке місце . . . „Коли ж 1941 р. Україну окупували німці, церковне життя відновилося. Архиєпископ Олексій вважав себе зв'язаним зміною юрисдикції, натомість єпископ Полікарп відмовився далі визнавати московського патріярха . . ." Далі мова про позаочний церковний суд над єпископом Полікарпом в Москві. В чім тут, властиво, образа пізнішого Митрополита Полікарпа — годі збагнути. Чи ж притисканий росіянами єпископ Полікарп мав покинути свою паству на самоволю червоних росіян скорше, ніж признати над собою формальну зверхність московського патріярха на час насильства? Це ж не була зміна віри.

Автори закидів твердять, що це все таки неправда; Митрополит Полікарп, тоді єпископ Волинський, ніколи зверхности московського патріярха над собою не признавав. Ми зобов'язані мати пошану до всієї української церковної єпархії православної та католицької і це ствердження пок. Митрополита приймаємо за правду. Одначе, автори були приневолені послуговуватися джерелами і на них опирати своє твердження. Про цю справу є два друковані твори: „К. Н. Ніколаєва, Восточний Обряд", Париж 1950, стор. 284 та „Русская Православная Церковь и Великая Отечественная Война. Сборник церковних документов. Московская Патриархия". 1943, стор. 66-67. Перший твір вийшов з кругів православних, близьких до митрополита Діонісія; другий — офіціяльний твір московської патріярхії.

Про цю справу Ніколаєв пише таке: „По вступлении советской власти в Польшу, Волынская Епархия вошла в состав Московской патриархии. В Москву ездил архиепископ Алексей, в Москве был хиротонисан во епископы Львовской архимандрит Пантелеймон (Рудик), и Экзарх Украины со стороны Москвы архиепископ Николай посетил как архиепископа Алексея (Громадского), так и остальных — архиепископа Александра (Иноземцева), епископа Поликарпа (Сикорского), епископа Симона (Ивановского), епископа Антония (Марценко) и все они дали письменное заявление о вступлении в юрисдикцию московской патриархии. Епископ Поликарп неоднократно сослужил епископу Николаю и вместе с ним хиротонисал Вениамина в епископы".

Про цю справу офіціяльне видання московської патріярхії пише: „28 марта 1942 г. экзарх Украины митрополит Киевский Николай обратился к клиру и мирянам киевской и прочих украинских епархий с горячим предостерегающим призывом в отношении изменившого Родине и Церкви епископа Поликарпа Сикорского . . . Я знаю его, как своего бывшого сослуживца-викария на Волыни, по совместной церковной работе в 1940-1941 гг. В указанные годы, когда я занимал пост экзарха западных областей Украины и Митрополита Волынского и Луцкого, я состоял в молитвенном и каноническом общении и братском церковном сотрудничестве со всеми архиереями этих областей . . . Епископ Поликарп Сикорский не отказывался виполнять все мои церковно-административные поручения, сослужил со мной в Луцком Соборе, поминал за своими богослужениями Патриаршого Местоблюдителя, участвовал со мной в хиротонии нового епископа (Вениамина), назначенного Блаженейшим Митрополитом Сергием в один из белорусских городов."

Оце голоси про цю справу двох російських православних джерел, з яких перше походить з кол антисовєтських, друге — з кол просовєтських. Чи мав, проте, критичний вчений історик право написати те, що написано в Енциклопедії, до речі, в дусі, прихильному для владики Полікарпа, бо виправдуючи цей крок пресією брутальної совєтської влади та ствердженням факту, що він, як український патріот зіґнорував вимушене зобов'язання, коли цієї пресії вже не було. Ані фактичної, ані наміреної образи Достойної Особи Митрополита Полікарпа ніхто не поповнив. Історик в ім'я правди зобов'язаний тільки ствердити факти на основі джерел.

Все ж таки обидва джерела є російського походження і я, маючи тепер таке категоричне запевнення пок. Митрополита Полікарпа, що він не признав юрисдикції московської патріярхії над собою навіть в це люте врем'я, з пошани до Голови Української Автокефальної Православної Церкви, готов прийняти це за правду і таке справлення вже зроблене в підготовленім англійськім виданні. Круги, атакуючі авторів Історії Церкви в Енциклопедії НТШ, переочили, що цей факт в якнайбільше прихильній для Пок. Єрарха формі вже був опублікований в англійській статті автора цих рядків: „Полікарп Сікорски — Метрополитен оф ди Юкраїніян Овтосефалюс Ортодокс Чорч", вміщений рік тому з нагоди смерти Митрополита в публікації „Юкраїніян Квотерли", том IX, випуск 4-ий. Думаю, що ця стаття гідно вшанувала пам'ять Покійного Голови УАПЦ.

(Закінчення буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Мінн.

Підготова до Свята Державности.

Після постанови управи місцевої філії УККА, голова управи д-р О. Лютий - Лютенко скликав нараду з представників активно - діючих мистецьких та парафіяльних громад міста Міннеаполіс для створення комітету для вшанування Дня Державности 22 січня. Тому, що на нараду з'явилася лише частина запрошених, комітет створено з наявного числа прибулих, в склад якого, отож, увійшли такі особи: д-р О. Лютий - Лютенко, голова відділу УККА; ген. К. Смовський, голова відділу Союзу Українських Ветеранів; проф. О. Мартиненко, артист української опери; сотник Б. Грінвальд, керівник Української Театральної Групи в Твін Сіті; от. прот. М. Бринь, диригент хору при парафії св. Юрія Переможця; от. С. Біляк, настоятель парафії св. Михаїла.

Наради відбулися в приватнім мешканні голови відділу УККА дня 5 січня, 1955 року і на яких обговорено справи Дня Державности та вкладено програму свята. Наради відбулися в атмосфері повній довір'я та взаємопошани, що треба завдячувати громадській льояльності, безпартійності та авторитетові учасників розмов. Спершу голова відділу УККА поінформував присутніх про намічений плян праці, після чого окремі представники висловлювали свої речеві пропозиції та завваги. Так, тут постановлено, щоби прибутки зі свята призначити героям Визвольних Змагань, які находяться в нужді та потребують допомоги. Також висловлено побажання, аби подібні способи розприділювання доходу стосувати в майбутньому до всіх святкувань. Так, наприклад, в випадкові свята Українського Дня, прибутки призначати для місцевого відділу УККА; якщо святкувати День Державности, то всі гроші висилати постійно, щороку, потребуючим ветеранам визвольних змагань; доходи зі свят Г. Шевченка тощо призначати на наукові установи та інституції, на добродійні цілі, потребуючим письменникам і т. п. Пропозиція, що її задеклярував проф. О. Мартиненко, ініціятор ряду мистецьких концертів в Міннеаполіс, була живо продискутована та одноголосно прийнята. Запропоновано місцевому відділові УККА впровадити цю пропозицію в життя, йдучи за прикладом інших місцевостей.

На доповідачів в англійській та в українській мовах запрошено проф. О. Грановського з Мінесотського Університету та полк. армії КНР В. Філоновича, знаного діяча з часів Закарпатських змагань за самостійність.

Голова філії УККА звернувся листовно до новообраного демократичного губернатора стейту Міннесоти, аби останній проголосив день 22 січня стейтовим святом на взірець інших міст та штатів Америки.

На пропозицію проф. О. Грановського д-р О. Лютий-Лютенко звернувся до редакції місцевого щоденника - газети та домовився там про інтерв'ю редактора газети з представниками української громади в м. Міннеаполіс з нагоди свята 22 січня. Свято має відбутися в суботу дня 22 січня в Бентон Гол в місцевій ІВКА о год. 7.30 вечора. Програма заповідається добра. Побажаним є, щоб українське громадянство прийняло в святі найчисельнішу участь. Велика кількість присутніх на святі нехай буде якісним доказом нашої національної та державницької свідомости.

О. Л. Л.

Вечір на допомогу залишенцям в Европі

Під православною церквою ім. св. Михаїла Архистратига в Міннеаполіс є невелика, але чепурна заля з досить добре влаштованою сценою. Колись довгі роки заля ця була центром українського громадського життя в Твін-Сиcті. Тут відбувалися імпрези, академії, представлення та збірки, з яких дохід йшов на будову церков, народних домів та кооператив в Галичині, на допомогу українським студентам в Чехословаччині, на допомогу Карпатській Україні, а по закінченні другої світової війни тут пакувались численні пакунки і висилались до Европи на допомогу українським скитальцям.

Але приїхала нова іміґрація і заля під церквою св. Михаїла затихла (пробуджуючись тільки для парафіяльних імпрез), стала замала, замало репрезентативна. Як і давніш, а може ще численіш, відбувались імпрези вже в чужих, але „репрезентативних" залях, тільки дохід з тих імпрез майже в цілості йшов вже на оплату коштів.

Отож коли 15-ий Відділ УЗХ в Сен Пол-Міннеаполіс постановив влаштувати вечір на допомогу братам-залишенцям в Европі, було вирішено піти слідами старої традиції: нехай буде менш репрезентативно, але з більшою користю для доброго діла і вечір той відбуто в скромній залі церкви св. Михаїла.

На руку УЗХ пішли ліпші професійні - артистичні сили Твін Ситі, як також аматори доброї волі. Уряд 15-го Відділу УЗХ на цьому місті складає щиру подяку Урядові Парафії св. Михаїла за безплатне уділення залі, а за участь в Концерті п. А. Мухіній Кей, п. О. Вікул, п-ству В. і М. Грінвальдтам, п-ству М. і Н. Нащенкам, всім учасникам і всім присутнім на вечорі.

Як показують ще не повні рахунки, чистий дохід з вечора принесе понад 120 долярів, які будуть долучені до загальної суми на допомогу залишенцям в Европі.

Євгенія Коцюба — голова 15 Відділу УЗХ

Бабилон, Н. Й.

На допомогу інвалідам

Американські Ветерани Українського Походження (тут народжені), гідно вшанували пам'ять поляглих Героїв української визвольної боротьби.

7-го листопада м. р. з ініціятиви Американських Ветеранів Українського Походження, у православній Церкві м. Бабилону, відбулася урочиста Панахида по поляглих Героях української визвольної боротьби.

У переповненій громадянами Церкві, на середині якої стояла, символічна домовина, покрита вінками та оточена Американськими Ветеранами, які стояли струнко, з обох боків, з Американським та Українським прапорами в руках.

По Панахиді і змістовній проповіді настоятеля Церкви о. А. Селепини, присутні громадяни склали на допомогу Українським Воєнним Інвалідам в Европі — 20.20 дол., які передано та долучено до суми, зібраної на підписний лист, надісланий від ОбВУА, для допомоги Українським Воєнним Інвалідам в Европі.

Ветеран Данило Заверуха

Ню Йорк, Н. Й.

Відкриття клюбу „Бесіда" в У. Н. Домі

Ню Йорк, Н. Й. — В суботу 15-го січня ц. р. пополудні відкрито новий товариський Клюб „Бесіда", взявши назву Клюбу з традиційних „Бесід", розсіяних перед війною по всій Західній Україні. Дирекція У. Н. Дому відступила під домівку Клюбу одну з кращих і більших кімнат, гарно її відновивши та придбавши для неї 12 столиків і 48 крісел. Кімната прикрашена колекцією образів арт. М. Радиша, м. ін. великим образом „Гуцульщина". В офіційній частині ред. Іван Кедрин - Рудницький відкрив цей товариський, цілком аполітичний і понадпартійний Клюб, в імені Дирекції У. Н. Дому, зазначивши, що Клюб пов'язаний буде з У. Н. Домом тільки особою господаря Клюбу, інж. Е. Гузара, який є водночас адміністратором У. Н. Дому. Поза тим „Бесіда" зможе вибрати собі власну управу й виготовити власний правильник. Висота комірного У. Н. Дому за домівку залежатиме від скількости членів. Членство у Клюбі — на персональному ґрунті. Ініціятори Клюбу з Культурного Осередку У. Н. Дому не могли знати всіх, хто захотів би належати до Клюбу, тому ті, які не дістали запрошення, повинні вибачити та зголоситися в інж. Е. Гузара. Клюб буде відчинений щоденно від 12-ої год. впол. до 10 год. веч., а по п'ятницях і суботах до півночі. У кімнаті Клюбу заінстальовано відразу невеличкий буфет. Численні приявні, перші члени Клюбу, зараз же в перший вечір забавлялись гутіркою та грою в бриджа й шахи. Заповіджено придбання на найближчий час українських, американських і німецьких журналів. Ця нова товариська станиця має тісніше пов'язати нюйоркську громаду українців з У. Н. Домом та затіснити зв'язки між окремими членами цієї громади. Якщо Клюб розрісся б, дістане більшу домівку.

Толідо, Огайо

Із Зборів Відділу УНС на коляду для залишенців

З початком січня в Толідо відбулися збори 167-го Відділу УНСоюзу, на яких зібрано теж і коляду для наших залишенців в Европі. Коляду зложили: М. Космина, Іван Кульматицький та Дмитро Медецький — по 5 дол., Павло Зьонкевич і Барба Елеконіч — по 2 дол. та Ст. Гавриляк — 1 дол. Разом 20 долярів відіслано до ЗУАДКомітету у Филаделфії.

І. К.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

„УКРАЇНСЬКИЙ ПІОНЕР", НОВИЙ ЧАСОПИС В КАНАДІ

В Едмонтоні, стейт Алберта в Канаді, появилося перше число нового часопису під назвою „Український Піонер". У підзаголовку сказано: „Місячний журнал, присвячений оглядові українського життя в Канаді". Часопис має формат „великої чвірки" й розмір 24-ох сторінок двошпальтового друку. Прізвища видавця ані редактора не подано, але з тексту виходить, що редактором і автором більшої частини змісту є Тома Томашевський. Часопис присвячений в першу чергу друкуванню матеріялів про минуле української громади в Канаді, себто історії українсько - канадійських піонерів, однак у „Слові від Редакції" зазначено, що „у зв'язку з минулим нашого народу в Канаді, „У. П." буде цікавитись і сучасними справами громадського харктеру та питанням в зв'язку з нашою будуччиною . . ."

● Щоб розв'язати харчову кризу, на підприємствах Харкова створюють великі тепличні господарства, де вирощують городину для робітників, що працюють у цих підприємствах. Такі теплиці створено вже при тракторному та плитковому заводах і при заводах роверів та транспортного машинобудування.

Українськиa Літературно Мистецький Клюб

Ню Йорк 149 2nd Av

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 21-го січня, там відбудеться перший із циклю вечорів, присвячений творчості Українських Січових Стрільців: Малярська творчість УСС. Участь братимуть: Дам'ян Горняткевич і Лев Лепкий. Початок о год. 8,15 ввечері.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Ділимося сумною вісткою з Рідньою, Приятелями і Знайомими, що дня 13-го січня 1955 р. відійшла від нас по короткій і важкій недузі проживши 65 років на вічний спочинок наша Найдорожча Дружина і Мама

бл. п. ВАЛЕРІЯ з Калинських МАЛАНЯК

Похорон відбувся 18-го січня з української катол. церкви Успення Преч. Діви Марії, а звідси на католицький цвинтар в East Orange, N. J. — Вічна Їй Пам'ять!

Горем прибиті
о. СТЕПАН МАЛАНЯК — муж
ЗЕНОН МАЛАНЯК — син
і Рідня

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

„ДЕЯКІ НОВІ ПИТАННЯ, ЩО ТОРКАЮТЬСЯ ІПАТЄВСЬКОГО ЛІТОПИСУ" — ДОПОВІДЬ ПРОФ. Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО.

4 грудня 1954 року відбулось наукове засідання літературознавчої секції УВАН, на якому доповідь про свої останні дослідження Іпатєвського Літопису прочитав голова секції, професор Д. І. Чижевський. Він сказав, що так званий Іпатєвський Літопис, а власне та його частина, що присвячена подіям у Галицько - Волинському Князівстві в 13 віці, належить до найкращих стилістично творів староукраїнської літератури. Цей літопис можна поставити поруч з „Словом о Полку Ігоревім", проте стиль його досліджено недостатньо. Професор Чижевський спершу дав загальну стилістичну характеристку цілого твору, а потім подав замітки до тих питань, що їх висунули, почасти з тенденційними намірами, кілька совєтських дослідників: Черепнін, Д. Ліхачов, Пашуто, Вони робили спроби показати, що галицька частина літопису (від 1205 до приблизно 1262 року) є твором, що мозаїчно складений з різних джерел, які, що правда, нам невідомі. Зокрема Ліхачов робив спробу показати, що автор цієї частини літопису є той самий, що пізніше (після 1263 року) написав так зване „Житіє кн. Олександра Невського", твір новгородської або суздальської літератури: це був би доказ „єдности" староукраїнської та російської літератури в 13 віці. Цей автор, за Ліхачовим, начебто є Кирило „печатник" (канцлер) князя та короля Данила, що його (печатника) після 1246 року ніби було висвячено на митрополита і що перебував тоді на півночі. Д. Чижевський натомість доводить єдність стилю літопису від 1205 до 1262 року. В цьому літописі є риси, що властиві лише цьому творові, зокрема надзвичайно рясний вжиток так званого „абсолютного" або „самостійного датива". На 90 сторінках цієї частини літопису цю конструкцію вжито близько 700 разів! Ця єдність стилю не дозволяє припускати, щоб галицька частина літопису була твором різних авторів та щоб у ній були ті „вставки", про які говорять совєтські дослідники. Ці дослідники, до речі, значно розходяться в твердженні — які саме місця є такими „вставками". Згаданих властивостей стилю зовсім нема в „Житії кн. Олекс. Невського". Таким чином цей твір не міг бути написаний тим самим автором, що Іпатєвський Літопис. Автор літопису, якщо він був „печатником Кирилом", не міг залишити Галицьке Князівство вже в 1246 році. Нарешті утотожнення його з митрополитом Кирилом збудовано на цілій низці припущень, що не підтверджуються ніякими фактами. Професор Чижевський підкреслив, що тенденційні твердження Ліхачова та його товаришів треба рішуче відкинути на підставі наукового розгляду їх тез.

Наприкінці викладу проф. Чижевський зупинився на тому факті, що на нього вказав уже М. Грушевський, а саме, що так званий Галицький Літопис є власне світська біографія князя Данила, що правда обірвана з якихось причин за два роки до смерти князя (можливо, вмер автор біографії). Світська біографія — цікавий літературний ґатунок, що його в ті самі часи розвинула і сербська література, та який був ще раніше репрезентований різними візантійськими та західньо-европейськими творами. Перед істориками літератури стоїть поважне завдання — дослідити цей ґатунок, до якого належить серед українських творів також біографія кн. Володимира Васильковича Волинського, небіжа кн. Данила. Ця біографія теж увійшла до складу Іпатєвського Літопису. До світських біографій належить також „Житіє кн. Олександра Невського" та деякі пізніші твори Тверської літератури.

Н. Н.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МАНЧЕСТЕР, Н. Г. — Річні збори Т-ва Преч. Діви Марії відд. 178 відбудуться в неділю, 23-го січня, о год. 2-ій попол., у парафіяльній залі, 54 Walnut St. Просимо членів численно прибути, будуть звіти за рік 1954 і вибір нового уряду на рік 1955. — П. Кухар, предс.; Н. Шуфлят, кас.; Н. Беднарчук, фін. секр.

МИЛВОКІ, ВИС. — Т-во І. Франка відд. 103, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, 22-го січня, о год. 7-ій веч., в церковній залі Савт 11 вул., і Вест Вашинґтон. Проситься усіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Маємо новий уряд на 1955 рік, всі молоді тут роджені, то може наші члени будуть задоволені з них. — К. Герис, секр.

НЮ БРУНСВІК, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ відд. 353 повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 23-го січня, в параф. залі при 306 Somerset St., точно о год. 2. попол. Присутність всіх членів на річних зборах хоч раз в рік обов'язкова. — Н. Василюк, скр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Б-во св. Арх. Михаїла, відд. 350 повідомляє, що на річних зборах вибрано уряд на рік 1955: В. Карий, предс.; В. Влащук, заст. предс.; Ст. Корівчак, кас.; д-р В. Палідвор, секр., К. Кульгавич і І. Тирчик, опікуни хворих; А. Кругляк, Д. Малиняк і Г. Слобода, контрольори. Місячні збори відбуватимуться в першу неділю по 15-ім кожного місяця. Членів, що залягають з вкладками за р. 1954, проситься вирівняти довг, а в першу чергу тих, що не належать до братської каси.

ТІММИНС, ОНТЕРІО. — Т-во ім. Б. Хмельницького відд. 456 повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 23-го січня 1955 р., о год. 2-ій попол., в дому Просвіти, 50 Елм Норт на розі 5 Евеню. Проситься всіх членів, як рівнож Родичів своїх дітей принести членські книжечки. важні справи до вирішення, присутність кожного члена є конечна, також кличемо Українське Громадянство вступати в ряди Батька Союзу, Великої Української Родини. — В. Гичар, предс.; В. Воркивич, скр.

ШАРОН, ПА. — Відділ 386 повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 23-го січня 1955 р., в церковній залі, 375 Кларк вул., зараз по Службі Божій. Є важні справи до полагодження, як рівнож вибрати уряд бо на річних зборах уряду не вибрано. Тому обов'язково всіх членів бути на цих зборах. Неприсутні члени будуть карані грошево, після ухвали. — Д. Кучмак, предс.; І. Лисогір, кас.; А. Попов, секр.

Посмертні Згадки

МИХАЇЛ ПАРАСЮК, член Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 156 У. Н. Союзу в Честер, Па., помер 26-го грудня 1954 р., проживши всього 57 років. Походив зі села Плесківці, пов. Тернопіль. Полишив у смутку дружину Варвару, 2 синів, 1 доньку і 7 внуків. — В. Н. П.!
В. Новак, секр.

МАРІЯ ВАЛЕГА ВІЛБУР, членка 290 відд. У. Н. Союзу в Куртіс Бей, Мд., упокоїлася по довгій недузі 26-го грудня 1954 р., проживши 56 років. Покійна походила зі села Гайворонка, пов. Підгайці, Галичина, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступила в 1922 р. Полишила в смутку мужа, сина, внуків, невістку і зятя, Похорон відбувся 30. грудня з римо-катол. костела св. Jerome's, а відтак на цвинтар Голі Крос. — В. Й П.!
М. Іванюк, секр.

ФРАНКО БУЧИНСЬКИЙ, член У. Н. Союзу відд. 287 в Мілвіл, Н. Дж., по короткій недузі упокоївся 9-го січня 1955 р. Покійний походив з села Пядики, пов. Коломия. Був добрим громадянином. Полишив горем прибиту дружину Варвару, двох синів Михайла і Миколу, і дочку Марію, зятя і внуків. Похорон відбувся 12. січня з похоронного заведення до укр. гр.-кат. церкви св. Николая, а відтак на цвинтар. — В. Н. П.!
А. Романюк, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

ТАРЗАН, ч. 3395. Засуджений.

Коли караван в'їхав на подвір'я, там негайно все заметушилось,

— Возьміть Ел Магмуда всередину! — гукнув Рамбул. — Обережно... вигідно влаштуйте Старого Дуба!

— А ви туди!, — наказав пірат Герріґенові. — Ідіть з моїми орлами. Рамбул зупинився... — А щодо цього дурня... він вказав на зв'язану мавполюдину, — до темниці його!